

УДК 37.07: 005.2

Бурачківська Світлана Сергіївна,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
вчитель початкових класів, вищої категорії
ОДЕСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 5 Одеської міської ради,
Одеса, Україна
buryachkovska85@gmail.com

ПРОГРАМА ЗАХОДІВ З РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. Запропоновано шляхи удосконалення управлінської діяльності в закладі загальної середньої освіти на засадах академічної доброчесності через програму заходів для всіх учасників освітнього процесу з розвитку академічної доброчесності

Ключові слова: академічна доброчесність, відповідальність, політика академічної доброчесності, управління, якість освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Головна умова виховання доброчесного педагога і підвищення якості освіти – це реалізовувати політику академічної доброчесності починаючи з початкової школи та підвищувати рівень обізнаності педагогічних працівників, здобувачів освіти, батьків та громадськості в питаннях академічної доброчесності. Тому, керівник ЗЗСО зобов'язаний не тільки постійно контролювати рівень поінформованості учасників освітнього процесу з питань академічної доброчесності та забезпечувати реалізацію політики академічної доброчесності, проводячи щорічне комплексне дослідження з вивчення системи забезпечення якості освіти, а ще й розробляючи план діяльності на наступний навчальний рік, запланувати заходи з реалізації зазначеної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичні аспекти формування академічної доброчесності досліджували В. Банись, С. Білле, Ф. Вілан, Н. Гапон, О. Гужва, Т. Добко, Д. Елазар, Д. Загірняк, С. Курбатов, О. Меньшов, А. Сингаївська, О. Траверсе, О. Цукор, Т. Ярошенко. Прояви академічної нечесності вивчали А. Артюхов, Б. Буяк, А. Мельниченко. Питання кодексу честі розглядали А. Мельниченко, І. Олексія. Вплив академічної доброчесності на діяльність закладу освіти вивчали І. Дегтярьова, Ю.Кращенко. На дотримання академічної доброчесності в закладі освіти через самооцінювання діяльності звертали увагу Ю. Вергун, С. Воронова, О. Заплотинська

Мета статті – надати приклад розробленого комплексу заходів для всіх учасників освітнього процесу – програма заходів з розвитку академічної доброчесності.

Мета програми – забезпечення опанування загальними поняттями академічної доброчесності, особливостями дотримання принципів академічної доброчесності в ЗЗСО, сприяння розвитку управлінської, методичної компетентностей керівника та педагогічного колективу щодо впровадження принципів академічної доброчесності в освітній діяльності.

Завдання:

- удосконалення знань щодо нормативно-правової бази з питань академічної доброчесності;
- підвищення теоретичної, методологічної та організаційної компетентності педагогічних працівників щодо дотримання та впровадження принципів академічної доброчесності в ЗЗСО;
- формування доброчесного ставлення до освіти всіх учасників освітнього процесу;
- відпрацювання практичних навичок щодо дотримання принципів академічної доброчесності.

Участь учасників освітнього процесу у програмі заходів, сприятиме формуванню наступних результатів:

- знати: поняття про академічну доброчесність та види порушення академічної доброчесності; принципи академічної доброчесності; правове регулювання; поняття, що описують автоматичну перевірку робіт на плагіат; документальне забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності в ЗЗСО; відповідальність і наслідки недотримання принципів академічної доброчесності; вимоги до письмових робіт здобувачів освіти; вимоги до процедур захисту учнівських конкурсних науково-дослідницьких робіт;
- вміти: шукати, обирати й оцінювати якість джерел; робити нотатки з вказівками джерел; знаходити головну думку в текстах; робити підсумки з опрацьованих джерел; правильно оформлювати посилання на джерела; оформлювати цитування; чітко формулювати власні думки; правильно структурувати академічний текст; виокремлювати цитати у власному тексті; запобігати формам академічному плагіату серед учасників освітнього процесу; уміти оцінювати рівень сформованості академічної доброчесності у закладі освіти.

Процес участі у програмі заходів з розвитку академічної доброчесності спрямований на формування компетентностей:

- керівника (заступників директора): здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, співробітництва з колегами; здатність до системного та критичного мислення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел; здатність забезпечувати формування культури академічної доброчесності в учасників освітнього процесу; здатність до сприяння в дотриманні учасниками освітнього процесу педагогічної етики, культури спілкування, доброчесності та добропорядності; здатність організовувати ефективну роботу колективу закладу освіти на засадах відкритості й толерантності; здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в управлінській діяльності;

- педагогічних працівників: здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові освітні ресурси;

- здобувачів освіти: здатність здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі, здобувати та опрацьовувати інформацію з різних джерел; критично осмислювати інформацію, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів; критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- батьків здобувачів освіти: нетерпиме ставлення до порушень академічної доброчесності власними дітьми; здатність забезпечувати формування культури академічної доброчесності у власних дітей; усвідомлення значущості норм академічної доброчесності, оцінювання поведінки власних дітей відповідно до них; розуміння наслідків корупційної діяльності; здатність співпрацювати з педагогічними працівниками з метою сприяння формуванню толерантного ставлення до академічної доброчесності.

Зміст програми заходів з розвитку академічної доброчесності в закладі загальної середньої освіти (див. додаток Ж).

Заходи розподілені за видами робіт, терміном проведення, відповідальними за проведення заходу та категоріями учасників.

1. «Доброчесність: поняття, складові та історія» (методична оперативка).

Мета: ознайомити педагогічних працівників з історією виникнення основних понять академічної доброчесності, змістом поняття «академічна доброчесність», її основними складовими, що вважається порушенням академічної доброчесності.

Очікувані результати: педагогічні працівники застосовують історичні відомості про академічну доброчесність для попередження та виникнення порушень, а також популяризують принципи академічної доброчесності.

2. «Так академічній доброчесності» (комплекс заходів: круглий стіл, класні години, батьківські зустрічі).

Мета: ознайомити учасників освітнього процесу з нормативними документами.

Захід складається з трьох частин: круглий стіл для педагогічних працівників, класні години (години спілкування) для здобувачів освіти 2-11 класів, батьківські зустрічі.

Під час круглого столу вчителі обмінюються ідеями проведення класних годин та батьківських зустрічей на тему «Так академічній доброчесності», а також шляхами запобігання порушенням академічної доброчесності в освітньому процесі.

Очікувані результати: розроблений план класних годин (години спілкування) для здобувачів освіти та створено проєкт батьківських зустрічей; складено можливий перелік заходів, що сприяють попередженню порушень академічної доброчесності.

Класні години (години спілкування) градуються відповідно до вікової категорії.

2-4 класи: сприяння формуванню уявлення про академічну доброчесність, на прикладі повсякденних ситуацій, ознайомлення з поняттями доброчесність, порушеннями доброчесності, визначення наслідків порушень академічної доброчесності, розроблення правил доброчесної поведінки.

Очікувані результати: учні можуть пояснити, що означає бути доброчесним, що є порушенням принципів доброчесності та визначити наслідки не доброчесної поведінки.

5-8 класи: формування в учнів уявлення про академічну доброчесність, ознайомлення з принципами академічної доброчесності, вміння розрізняти види порушень академічної доброчесності, розуміння наслідків порушень академічної доброчесності.

Очікувані результати: здобувачі освіти розуміють і називають принципи академічної доброчесності, розрізняють порушення академічної доброчесності, розуміють наслідки недоброчесної поведінки.

9-11 клас: ознайомлення з основними поняттями академічної доброчесності, з видами порушень академічної доброчесності та академічною відповідальністю.

Очікувані результати: здобувачі освіти розуміють важливість дотримання принципів академічної

добросочесності, поважають чужу власність, чужі думки та ідеї, відповідально ставляться до власної освіти.

Батьківські зустрічі спрямовані на роз'яснення принципів оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів освіти.

3. «Академічна добросочесність» (курси підвищення кваліфікації на платформі EdEra або Prometheus).

Мета: сформуванню розуміння, як сприяти розвитку добросочесної культури в ході викладання дисципліни, надати дієвий інструментарій для підвищення культури академічної добросочесності.

Очікувані результати: педагогічні працівники ознайомлені з теоретичними аспектами академічної добросочесності, визначають фактори впливу, які формують культуру академічної добросочесності, вміють застосовувати теоретичні знання на практиці викладання дисципліни.

4. «Що розповісти про добросочесність на уроці?» (воркшоп). Опрацювання циклу антикорупційних матеріалів на освітній платформі НАЗК.

Мета: підвищити обізнаність педагогічних працівників щодо корупції та її негативних наслідків, а також ознайомити з поняттями антикорупція та добросочесність, як вони взаємопов'язані, надати дієві інструменти для роботи зі здобувачами освіти під час освітнього процесу.

Очікувані результати: педагогічні працівники ознайомлені з поняттями корупції, формами та видами корупції, добросочесності та нульової толерантності до корупції, знають особливості корупції в Україні, можуть порівняти техніки та прийоми боротьби з корупцією в Україні з міжнародними методами запобігання корупції, визначили роль освіти в популяризації добросочесності, вміють застосовувати практичні інструменти на уроках, з метою створення нового шкільного середовища.

5. «Академічна добросочесність» (підвищення кваліфікації вчителів старших класів за допомогою онлайн курсу EdWay).

Мета: розглянути поняття «академічна добросочесність», навчити вчителя використовувати інструментарій, що сприяє формуванню культури добросочесності у здобувачів освіти в ході освітнього процесу.

Очікувані результати: педагогічні працівники ознайомлені з поняттями та цінністю академічної добросочесності, отримали необхідні інструменти для формування культури академічної добросочесності у класі.

6. «Що таке академічна добросочесність?» (педагогічні читання, засідання № 1).

Мета: розглянути такі питання як академічна добросочесність в законодавстві, політика добросочесності, Кодекси честі, основні принципи академічної добросочесності та сформуванню стійке розуміння необхідності дотримання академічної добросочесності всіма учасниками освітнього процесу

Очікувані результати: педагоги розуміють поняття «академічна добросочесність», володіють змістом законодавчих акти щодо дотримання академічної добросочесності; розуміють важливість дотримання академічної добросочесності та наслідки недобросочесної поведінки.

7. «Урок добросочесності» (бесіда, інформаційна виховна година для учнів 7-8 класів).

Мета: актуалізувати знання про добросочесність та правила поведінки в суспільстві; спонукати до добросочесної поведінки в повсякденному житті.

Очікувані результати: здобувачі освіти розуміють зміст поняття «добросочесність»; вміють відрізнити добросочесну та недобросочесну поведінку; розуміють важливість дотримання правил; вчать робити вибір на користь добросочесної поведінки; знають негативні наслідки недобросочесної поведінки.

8. «Що означає бути відповідальним?» (практичне заняття для учнів 3-4 класів).

Мета: ознайомити учнів з поняттями «лідерство», «добросочесна поведінка», навчити аналізувати проблемні ситуації та знаходити добросочесне вирішення.

Очікувані результати: учні мають уявлення, що лідерство – це проактивна позиція щодо власного життя, розуміють важливість відповідальності за власні дії; можуть виявити зв'язки лідерства й добросочесної поведінки; уміють аналізувати проблемні ситуації та моделювати свої дії, які можуть впливати на власне життя й на життя інших.

9. Будь добросочесним – поведься безпечно! (інформаційна виховна година для учнів 5-7 класів).

Мета: ознайомити учнів із поняттям «академічна добросочесність», визначити основні принципи її дотримання та порушення, розробити правила добросочесної поведінки для учнів класу; розвивати навички добросочесного користування інтернетом, аналізувати та використовувати готову інформацію відповідно до норм академічної добросочесності; аналізувати результати онлайн опитувань; виховувати повагу до чужої діяльності, інтелектуальної праці.

Очікувані результати: учні пояснюють поняття добросочесність; визначають принципи академічної добросочесності; знають, чому важливо поважати «інтелектуальну власність».

10. Моральність теж учинок: розробляємо кодекс честі учнів класу (інформаційна виховна година

для учнів 5-7 класів).

Мета: пояснити учням, для чого існують правила, і чому необхідно їх знати; обговорити питання дотримання доброчесності у школі; роз'яснити, що таке «оцінки з брехнею»; укласти Кодекс честі учнів класу.

Очікувані результати: учні усвідомлюють значення правил і необхідність їх дотримання; ознайомлені з поняттям «оцінки з брехнею»; укладено Кодекс честі учнів класу.

11. Університет, освіта, компетентності: про вибір життєвої стратегії в «добу знань» (практичне заняття для учнів 10-11 класів у формі перевернутого класу).

Мета: ознайомити учнів із засадами особистісного самовизначення; за допомогою понять «суспільство знань» і «доба знань», пояснити роль освіти в сучасному світі; ознайомити учнів з історією та засадами функціонування університету, пояснити зміни в системі вищої освіти в постіндустріальну добу; ввести поняття «компетентності», обговорити практичну орієнтованість сучасної вищої освіти; дати практичні поради учням, які обирають ВНЗ і майбутню спеціальність; на прикладі Кодексів честі українських університетів розглянути академічну доброчесність як базову цінність вищої освіти.

Очікувані результати: учні утвердилися в думці, що здобуття освіти – це основа для особистого і професійного самовизначення та самоствердження; освіта є основним капіталом, який визначає місце людини в «суспільстві знань»; ознайомилися з історією та засадами функціонування університету, зрозуміли поточні зміни в системі вищої освіти, яка стає все більш практично орієнтованою; навчилися користуватися рейтингами і ознайомилися з практичними порадами щодо вибору ВНЗ і фаху.

12. «Сприяння дотриманню академічної доброчесності в освітньому просторі» (методична оперативка).

Мета: сформувати уявлення про роль і місце академічної доброчесності в освітній діяльності; ознайомити із нормативно-правовою базою з проблем дотримання норм академічної доброчесності; сформувати вміння застосовувати отримані знання зі сфери академічної доброчесності у навчальній та виховній роботі; сприяти формуванню навичок коректної роботи з джерелами інформації та адекватного покликання на них у процесі наукового дослідження.

Очікувані результати: педагогічні працівники дотримуються, поширюють етичні принципи та визначені чинним законодавством правила в процесах навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання або наукових, професійних досягнень.

13. «Корупція краде можливості», «Антикорупційні дебати» (антикорупційні уроки для учнів 8- 11 кл.).

- Корупція краде можливості (для учнів 8-9 кл.).

Мета: допомогти учням зрозуміти вплив корупції на їхнє життя і показати шляхи та інструменти запобігання корупції.

Очікувані результати: учні розуміють наслідки корупційної діяльності для всіх учасників корупційної схеми; знають способи законного захисту своїх інтересів, вміють критично оцінювати інформацію та самостійно приймати рішення; усвідомлюють корупцію як шкідливе для суспільства явище.

- Антикорупційні дебати (для учнів 10-11 кл.).

Мета: навчити учнівство розпізнавати та аналізувати корупційні явища у повсякденному житті.

Очікувані результати: учні знають види корупції на прикладах життєвих ситуацій; визначають можливі причини та наслідки корупції в різних ситуацій, вміють всебічно аналізувати ситуації, вміють діяти командно, комунікувати та дебатовати, усвідомлюють негативні наслідки корупційних практик.

14. «Академічна доброчесність у школі» (педагогічні читання, засідання № 2).

Мета: розглянути такі питання: як пояснити учням, що таке академічна доброчесність і як створити систему з її дотримання в школі; роль оцінювання у формуванні академічно доброчесного середовища.

Очікувані результати: створено чіткий алгоритм роз'яснення і дотримання принципів академічної доброчесності учням; педагогічні працівники розуміють роль оцінювання у становленні політики академічної доброчесності в закладі освіти.

15. Ознайомлення з посібником «Світлофор освітньої доброчесності» (засідання педагогічної ради).

Мета: опрацювати матеріали посібника та навчити педагогічних працівників розпізнати корупцію, недоброчесність та неетичну поведінку в освіті.

Очікувані результати: педагогічні працівники ознайомлені з основними принципами та механізмами взаємодії учасників освітнього процесу та з правами й відповідальністю кожного, відповідно до чинного законодавства України; педагогічні працівники зрозуміли свої правові можливості та склали алгоритм захисту своїх прав; детально розібрали норми Закону України «Про повну загальну середню освіту».

16. Створення інформаційного бюлетеню «Типові порушення академічної доброчесності та види відповідальності порушення» (засідання активу класу).

Мета: розробити та створити бюлетень, в якому учні відобразять власне ставлення до порушень академічної доброчесності.

Очікувані результати: розроблено та роздруковано бюлетень у вигляді інфографіки або класного плакату на тему «Типові порушення академічної доброчесності та види відповідальності за порушення».

17. «Формування доброчесного освітнього середовища через використання антикорупційних інструментів для роботи з молоддю в освітньому процесі» (тренінг).

Мета: розширити й поглибити теоретичні знання про корупцію як соціальне явище, види корупції, причини виникнення, наслідки корупційної діяльності для людини та суспільства; формувати почуття відповідальності за власне рішення; розвивати критичне мислення, громадянську позицію та неприйняття корупції.

Очікувані результати: розроблено інструментарій з питань академічної доброчесності для роботи з учнями в освітньому процесі.

18. «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек» (семінар для педагогів, засідання інтелектуального клубу (для учнів 8-11 кл.)).

- «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек» (семінар для педагогів).

Мета: розвинути у педагогів компетентності, щодо реалізації завдань інформаційно-бібліотечного супроводу освітньої діяльності і здійснення просвітницької роботи з питань академічної доброчесності у бібліотеці.

Очікувані результати: педагоги володіють змістом нормативно-правових документів щодо діяльності закладів освіти та бібліотек, міжнародних та вітчизняних документів та матеріалів, що регулюють діяльність бібліотек з питань академічної доброчесності; сформувати загальнотеоретичні знання про бібліотекознавчі дослідження; удосконалено практичні уміння, необхідні для планування та здійснення діяльності, пов'язаної з формуванням культури академічної доброчесності та визначено роль бібліотеки у цих процесах.

- «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек» (засідання інтелектуального клубу (для учнів 8-11 кл.)).

Мета: проаналізувати зв'язок понять інформаційна культура та академічна доброчесність, з'ясувати чому списування шкідливе, ознайомити із поняттям «плагіат», його різновидами, засобами боротьби з ним, пояснити вплив плагіату на економічну ситуацію в країні, ознайомити з існуючим програмним забезпеченням, що розпізнає оригінальність текстів.

Очікувані результати: протестовано кілька онлайн-сервісів для перевірки текстів на оригінальність, удосконалено здатність орієнтуватися в інформаційних процесах пошуку, аналізу та опрацювання інформації щодо умов і процедур забезпечення академічної доброчесності.

19. «Як уникнути плагіату?» (педагогічні читання, засідання № 3).

Мета: розглянути такі питання як: що вважається порушенням академічної доброчесності, наслідки тривалих та системних порушень академічної доброчесності, чому важливо дотримуватися академічної доброчесності.

Очікувані результати: педагогічні працівники розуміють важливість дотримання принципів академічної доброчесності під час освітнього процесу; можуть пояснити здобувачам освіти які дії і чому вважаються недоброчесними, а також знають про академічну відповідальність.

20. Аналіз роботи шкільного сайту щодо вчасного оприлюднення політики академічної доброчесності в закладі (засідання педагогічної).

Мета: оприлюднити результати аналізу сайту закладу освіти щодо динаміки ефективності впровадження політики академічної доброчесності в закладі освіти.

Очікування: з'ясовано питання, що є актуальними для закладу освіти в частині популяризації впровадження принципів академічної доброчесності, визначено питання, що потребують удосконалення та розвитку.

21. «Охорона інтелектуальної власності та запобігання поширенню плагіату» (книжкова виставка присвячена Міжнародному дню інтелектуальної власності).

Мета: ознайомити учасників освітнього процесу з поняттями «інтелектуальна власність», «авторське право», «плагіат»; сприяти формуванню негативного ставлення до порушень прав інтелектуальної власності.

Очікувані результати: учасники освітнього процесу знають і розуміють поняття «інтелектуальна власність», «авторське право», що спільного та чим відрізняються; розуміють важливість збереження авторських прав.

22. «Медіаінформаційна грамотність в умовах розвитку цифрових технологій» (семінар).

Мета: навчити педагогів використовувати необхідну інформацію, аналізувати її, ідентифікувати економічні, політичні, соціальні та/або культурні інтереси, які з нею пов'язані, інтерпретувати та створювати повідомлення, вибрати найбільш придатні для комунікації медіа, здійснювати вільне

самовираження та використання інформації.

Очікувані результати: педагоги вміють використовувати ресурси та можливості глобального медіасередовища, підвищення рівня медіаграмотності особистості.

23. «Дотримання принципів академічної доброчесності під час підсумовування роботи закладу за навчальний рік» (опрацювання нормативно-правових актів з питань академічної доброчесності).

Мета: ознайомити педагогічних працівників з нормами дотримання академічної доброчесності при формуванні звітної документації.

Очікувані результати: педагогічні працівники розуміють важливість дотримання принципів академічної доброчесності у всіх видах своєї діяльності.

Висновки. Для ефективного формування та забезпечення реалізації політики академічної доброчесності в ЗО має проводитись просвітницька робота, що спрямована на формування культури академічної доброчесності та негативного ставлення до корупції в учасників освітнього процесу. Програма заходів з розвитку академічної доброчесності в ЗЗСО спрямована на опанування загальними поняттями академічної доброчесності, особливостями дотримання принципів академічної доброчесності в ЗЗСО.

Перспективи подальших розвідок. Програма заходів розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» (стаття 43 «Забезпечення академічної доброчесності у сфері загальної середньої освіти»), «Про авторське право та суміжні права», наказу Міністерства економіки України № 568-21 від 17.09.2021 «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», наказу Міністерства розвитку економік, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», а також вимог та рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності/

Матеріали статті можуть бути використані директорами ЗЗСО, заступниками директора з навчально-виховної роботи, класними керівниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 06.09.2023).

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 30.03.2023).

Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 30.03.2023).

Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 06.09.2023).

Шліхта Н., Шліхта І. Виховуємо академічну доброчесність в школі: методичні вказівки для вчителів. Київ, 2019. 82 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ff9e0b1-177e-45e0-b41e-13eb6f2bf28e/content> (дата звернення: 08.08.2023).

Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист Міністерства освіти і науки від 23.10.2018 р. № 1/9-650. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272 (дата звернення: 06.09.2023).

REFERENCES

Pro avtorske pravo i sumizhni prava : Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 r. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (data zvernennia: 06.09.2023).

Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (data zvernennia: 30.03.2023).

Pro povnu zahalnu seredniu osvitu : Zakon Ukrainy vid 16.01.2020 r. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (data zvernennia: 30.03.2023).

Pro pozashkilnu osvitu : Zakon Ukrainy vid 22.06.2000 r. № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (data zvernennia: 06.09.2023).

Shlikhta N., Shlikhta I. Vykhovuiemo akademichnu dobrochesnist v shkoli: metodychni vkazivky dlia vchyteliv. Kyiv, 2019. 82 s. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ff9e0b1-177e-45e0-b41e-13eb6f2bf28e/content> (data zvernennia: 08.08.2023).

Shchodo rekomendatsii z akademichnoi dobrochesnosti dlia zakladiv vyshchoi osvity : lyst Ministerstva osvity i nauky vid 23.10.2018 r. № 1/9-650. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272 (data zvernennia: 06.09.2023).

Svitlana Burachkovska,
deputy director for educational work,
teacher of primary classes, higher category
of Odessa lyceum N 5 of the Odessa city council
Odessa, Ukraine
[buriachkovska85@gmail.com](mailto:buryachkovska85@gmail.com)

PROGRAM OF MEASURES FOR THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC INTEGRITY IN THE INSTITUTION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION

Abstract. Ways to improve management activities in the institution of general secondary education on the basis of academic integrity through a program of activities for all participants in the educational process to develop academic integrity are proposed

Key words: academic integrity, responsibility, policy of academic integrity, management, quality of education.

Дата надходження до редакції 28.10.2023

© Бурачківська С.С., 2023

УДК 356.15-053.4/6

Дікова-Фаворська Олена Михайлівна,
доктор соціологічних наук, професор
Житомирський інститут післядипломної педагогічної освіти
Україна, м. Житимир
<https://orcid.org/0000-0002-1600-6875>

ДИТЯЧЕ ВОЛОНТЕРСТВО В ЧАСИ ВІЙНИ ЯК РЕСУРС ПРОЦЕСУ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИХОВНОЇ ПАРАДИГМИ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Анотація. В статті розглядається феномен волонтерства як прояву консолідації в суспільстві. Проаналізовано види та чинники волонтерського руху в Україні та їх вплив на трансформацію виховної парадигми сучасного закладу освіти. Доведено, що дитяче волонтерство виступає потужним ресурсом соціальної спрямованості здобувачів освіти, що дозволить сформуванню їх громадянську компетентність.

Ключові слова: волонтерство, дитяче волонтерство, волонтерський рух, види волонтерської діяльності, чинники волонтерської діяльності, громадянська компетентність.

Повномасштабне вторгнення армії російської федерації на територію суверенної, незалежної України 24 лютого 2022 року змінили докорінно життя громадян. Тривога та ризики щодо окупації, втрати життя та власного житла поглибили стрес та травму війни. Психологічна стійкість як жертв війни, так і тих, хто перебував на відносно небезпечних територіях потребувала відновлення ресурсів. Для багатьох українців долучення до допомоги армії та тим, хто опинився у кризовій ситуації, стало рятувальним кругом в актуальній ситуації. Адже згуртована діяльність в колі однодумців, долучення до волонтерства надавало можливість наповнити власне життя новим значущим змістом.

Волонтерство сприймалося як порятунок від панічних настроїв, як ресурс збереження та відновлення резистентності в умовах війни, як форма причетності до майбутньої перемоги та особистого її наближення.

Термін ВОЛОНТЕРСТВО - від латинської VOLUNTAS (вільне волевиявлення) - добровільна суспільно корисна діяльність. Закон України "Про волонтерську діяльність" визначає волонтерство як добровільну, неприбуткову соціально спрямовану діяльність, що здійснюється волонтером шляхом надання всілякої допомоги (безоплатних робіт та послуг). Згідно з цим Законом волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності і ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності та неприбутковості [1].

Волонтерство є однією з форм благодійності, в також виступає однією з підвалин громадянського суспільства. Під час війни волонтерські організації, що мали багаторічний досвід